

Sygn. akt V AGa 625/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Aleksandra Janas
Sędziowie:	SA Olga Gornowicz-Owczarek SA Irena Piotrowska (spr.)
Protokolant:	Diana Pantuchowicz

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2018 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w K.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 12 czerwca 2018 r., sygn. akt XIII GC 314/17

1. oddala apelację;
2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 11.250 (jedenaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Olga Gornowicz-Owczarek	SSA Aleksandra Janas	SSA Irena Piotrowska
-----------------------------	----------------------	----------------------

Sygn. akt V AGa 625/18

UZASADNIENIE

Powód Syndyk Masy Upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej w K. (uprzednio: Nadzorca sądowy (...) Spółki Akcyjnej w upadłości

z możliwością zawarcia układu w K.) w pozwie przeciwko pozwanej (...) S.A. w B. domagał się ustalenia na podstawie art. 127 ust. 1 ewentualnie art. 128 ust. 1 i 3 prawa upadłościowego i naprawczego (dalej: p.u.n.), że bezskuteczne w stosunku do masy upadłości (...) Spółki Akcyjnej w upadłości z możliwością zawarcia układu w K. jest porozumienie z dnia 23 grudnia 2013 r. na podstawie którego (...) S.A. w K. oraz (...) S.A. w B. dokonały potrącenia wzajemnych wierzytelności tj. wierzytelności (...) S.A.

w K. wobec (...) S.A. w B. w kwocie 2 901 960,00 zł

z tytułu pożyczek z dnia 31 grudnia 2012 r., z dnia 13 maja 2013 r. oraz z dnia 30 czerwca

2013 r. z wierzytelnością (...) S.A. w B. wobec (...) S.A. w K. w kwocie 2 901 960,00 zł z tytułu objęcia przez (...) S.A. w (...) 183 sztuk akcji serii (...) w kapitale spółki (...) S.A.

w B.. Ewentualnie wniesiono o uznanie na podstawie art. 131 prawa upadłościowego

i naprawczego w zw. z art. 527 k.c. za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości (...) Spółki Akcyjnej w upadłości z możliwością zawarcia układu w K. powyżej opisanego porozumienia z dnia 23 grudnia 2013 r. Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanej kwoty 2 906 960,00 zł wraz z ostkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu, jak i zwrotu kosztów procesu. Jednocześnie powód wskazał, że wartość przedmiotu sporu to kwota 2.901.960,00 zł.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości

i o zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu.

W dniu 1 czerwca 2017 r., związku ze zmianą sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego (...) S.A. w upadłości z możliwością zawarcia układu

w K. na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego do postępowania

w miejsce Nadzorca sądowego (...) S.A. w upadłości z możliwością zawarcia układu w K. wszedł Syndyk masy upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej w K..

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2 901 960,00 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 2 grudnia 2016 roku, oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz orzekł w przedmiocie kosztów procesu.

W motywach tego rozstrzygnięcia wskazano na następujące ustalenia faktyczne oraz ich ocenę prawną.

Pozwana spółka oraz (...) S.A. w K. podejmowały ze sobą współpracę, pozostając we wzajemnej zależności, jako że spółka (...) S.A.

w K. była spółką – matką wobec (...) S.A. w B..

(...) S.A. posiadała w pozwanej spółce 10,35% udziału bezpośredniego oraz 89,65% udziału pośredniego. W dniu 31 grudnia 2012 r., jak również w dniu 13 maja 2013 r. oraz 30 czerwca 2013 r. (...) S.A. w K. udzieliła pozwanej spółce pożyczek na łączną kwotę 2 902 019,11 zł.

Dnia 23 grudnia 2013 r. odbyło się Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy (...) S.A. w B., podczas którego doszło do podjęcia uchwały w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego spółki w drodze subskrypcji prywatnej poprzez emisję 24 183 akcji o wartości nominalnej 6,00 zł za każdą akcję, o wartości emisyjnej 120,00 zł za każdą akcję, a więc o kwotę 2 901 960,00 zł Wyemitowane akcje nabyła spółka

(...) S.A. w K. na podstawie umowy objęcia akcji w ramach subskrypcji prywatnej z dnia 23 grudnia 2013 r. Pomimo tego (...) S.A. w K. pozostawała akcjonariuszem mniejszościowym pozwanej spółki. Akcjonariuszem większościowym pozostawał bowiem nadal (...) Fundusz (...), kontrolowany jednakże w głównej mierze przez (...) S.A. w K.. Pomysłodawcą podwyższenia kapitału zakładowego pozwanej spółki była spółka (...) S.A. w K., pomimo iż nie posiadała niezbędnych środków w celu objęcia wyemitowanych akcji. Wobec powyższego podjęto decyzję o dokonaniu rozliczenia w drodze zawarcia stosownego porozumienia. Tego samego dnia, 23 grudnia 2013 r., pozwana spółka reprezentowana przez prezesa zarządu H. B. zawarła z (...) S.A.

w K. reprezentowaną przez prezesa zarządu M. G. oraz wiceprezesa zarządu T. P. porozumienie. Strony oświadczyły, iż pozwana spółka jest zobowiązana do zapłaty na rzecz (...) S.A. w K. kwoty 2 902 019,11 zł wynikającej

z umowy pożyczki z dnia 31 grudnia 2012 r. wraz z odsetkami, umowy pożyczki z dnia 13 maja 2013 r. wraz z odsetkami, umowy pożyczki z dnia 30 czerwca 2013 r. wraz z odsetkami oraz pozostałych do spłaty odsetek od spłaconych uprzednio umów pożyczek. Jednocześnie strony oświadczyły, że (...) S.A. w K. jest zobowiązana do zapłaty na rzecz pozwanej spółki kwoty 2 901 960,00 zł z tytułu objęcia 24 183 akcji pozwanej spółki serii (...), zgodnie z umową objęcia akcji w ramach subskrypcji prywatnej z dnia 23 grudnia 2013 r. Na podstawie porozumienia strony w oparciu o art. 498 i nast. k.c. dokonały potrącenia wzajemnych wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej, tj. do kwoty 2 901 960,00 zł. Wobec dokonanego potrącenia do spłaty przez pozwaną spółkę na rzecz (...) S.A. w K. pozostała kwota 59,11 zł.

Pod koniec 2013 r. rozpoczęły się problemy (...) S.A.

w K.. Podjęta akcja kredytowa nie przyniosła zamierzonego rezultatu wobec czego w dniu 30 kwietnia 2014 r. spółka złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu.

Na potrzeby prowadzenia sprawy w przedmiocie ogłoszenia upadłości względem

(...) S.A. w K. dopuszczony został dowód z opinii biegłego sądowego

w osobie J. J.. Biegły ustalił, iż spółka ta nie zaniechała całkowicie wykonywania wymagalnych zobowiązań, wykonywała je natomiast w ograniczonym zakresie. W okresie od listopada 2013 r. do kwietnia 2014 r. spółka spłacała zobowiązania, największe kwoty spłaciła w listopadzie i grudniu 2013 r., od stycznia 2014 r. nastąpił znaczący spadek poziomu wykonywania wymagalnych zobowiązań. Zaprzestanie spłaty przeważającej części zobowiązań wymagalnych (ponad 50%) nastąpiło co najmniej od listopada 2013 r. Do dnia 30 czerwca 2014 r. w spółce nie wystąpił stan niedoboru majątkowego, polegający na zaistnieniu przewyższenia zobowiązań na wartością majątku.

Na dzień 30 czerwca 2014 r. majątek przewyższał wartość zaciągniętych zobowiązań

o 88 177 700 zł. (...) S.A. posiadała majątek o szacunkowej wartości 117 703 600 zł, w tym nieruchomości o wartości szacunkowej 44 917 091,85 zł. Wartość majątku wolnego od zajęć wynosiła 74 640 300 zł. Spółka (...) S.A. udzieliła także pożyczek podmiotom zależnym i pozostałym jednostkom, w tym spółce (...) S.A.

w B. na łączną kwotę 28 304 248,39 zł, w tym pozwanej spółce na kwotę 29 042,80 zł, tj. kwota 28 290,00 zł tytułem kapitału oraz kwota 752,80 zł tytułem odsetek. Postanowieniem z dnia 2 grudnia 2014 r. Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach., sygn. akt X GU 52/14/3, ogłosił upadłość z możliwością zawarcia układu wobec (...) S.A. w K..

Sąd okręgowy za niewiarygodne uznał twierdzenia prezesa zarządu pozwanej spółki (...) co do braku świadomości pozwanej spółki o niewypłacalności (...) S.A. w K. w chwili zawierania porozumienia z dnia 23 grudnia 2015 r.

Podano, że z przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego, a to dołączonej dokumentacji, w tym opinii biegłego J. J., jak i zeznań świadków, jednoznacznie wynika, że (...) S.A. w K. oraz (...) S.A. w B. były ze sobą powiązane, jako spółka - matka i spółka – córka.

Sąd pierwszej instancji uznał, że roszczenie powoda dotyczące zasądzenia kwoty 2 901 960 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu, tj. od dnia 2 grudnia 2016 r. zostało wykazane, odpowiada przepisom prawa i jako takie w całości zasługuje na uwzględnienie. Odnośnie do roszczenia o ustalenie bezskuteczności powołanych umów sprzedaży w trybie art. 128 p.u.n. sąd okręgowy stwierdził, że powód nie wykazał interesu prawnego co do żądania ustalenia, w sytuacji gdy przysługiwało mu już na tym etapie roszczenie o świadczenie z art. 134 p.u.n.

Wskazano, że sprawie znajduje zastosowanie art. 128 ustawy Prawo Upadłościowe (wcześniej Prawo upadłościowe i naprawcze) w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 stycznia 2016 r., bowiem wniosek o ogłoszenie upadłości powoda został złożony przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne zmieniającej ustawę Prawo upadłościowe i naprawcze tj. przed dniem 1 stycznia 2016 r.

Odwołując się do treści art. 128 p.u.n. w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2016 r. podano, iż czynności prawne odpłatne dokonane przez upadłego w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości z małżonkiem, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie albo z przysposobionym lub przysposabiającym są bezskuteczne w stosunku do

masy upadłości. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do czynności upadłego, będącego spółką lub osobą prawną, dokonanej z jej wspólnikami, ich reprezentantami lub ich małżonkami, jak również ze spółkami powiązanymi, ich wspólnikami, reprezentantami lub małżonkami tych osób. Przepis ust. 1 stosuje się także do czynności upadłego będącego spółką, których dokonał z inną spółką, jeżeli jedna z nich była spółką dominującą.

Wyjaśniono, że stosownie do brzmienia art. 4 § 1 pkt 5 k.s.h. spółka powiązana oznacza spółkę kapitałową, w której inna spółka handlowa albo spółdzielnia dysponuje bezpośrednio lub pośrednio co najmniej 20% głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, także jako zastawnik lub użytkownik, albo na podstawie porozumień z innymi osobami lub która posiada bezpośrednio co najmniej 20% udziałów albo akcji w innej spółce kapitałowej.

Uznano, że stan faktyczny w rozpatrywanej sprawie wskazuje, iż spełnione zostały przesłanki wynikające z przepisu art. 128 p.u.n. Podniesiono, że czynność prawna miała charakter odpłatny, została dokonana w terminie 6 miesięcy przed dniem złożenia wniosku

o ogłoszenie upadłości, tj. przed dniem 30 kwietnia 2014 r., a upadła spółka była spółką powiązaną wobec pozwanej, bowiem zgodnie z danymi za rok 2013, biorąc pod uwagę procent posiadanych udziałów lub głosów oraz stopień udziału w zarządzaniu, upadła spółka posiadała 10,35% udziału bezpośredniego oraz 89,65% udziału pośredniego w pozwanej spółce. Oznacza to, że umowa ta z mocy samego prawa stała się bezskuteczna wobec masy upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej.

Wskazano, że okoliczność, czy czynność ta spowodowała uszczuplenie majątku poprzednika prawnego powoda, czy też doszło do całkowitego rozliczenia stron uznano za bez znaczenia gdyż o tym, jakie czynności prawne są bezskuteczne z mocy prawa przesądza treść art. 128 (por. wyrok SN z dnia 23 stycznia 2014 r., II CSK 276/13). Podano, że zgodnie z tym przepisem są to czynności odpłatne, zdziałane przez upadłego w terminie sześciu miesięcy przed dniem zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości i z określonym kręgiem podmiotów. Zaznaczono, że nawet jeżeli w sensie ekonomicznym nic z majątku upadłego nie ubyło w następstwie dokonania czynności prawnej, czynność taka będzie bezskuteczna ex lege, jeżeli spełnione są przesłanki określone w art. 128 ust. 1 p.u.n., a wyrok stwierdzający tę bezskuteczność ma charakter deklaracyjny.

Odwołano się do prezentowanego w orzecznictwie poglądu, że ochrona masy upadłości przed czynnościami dłużnika na podstawie przepisów p.u.n. (w brzmieniu sprzed

1 stycznia 2016 r.) – w przeciwieństwie do uregulowań zawartych w kodeksie cywilnym – nie jest zależna od działania dłużnika w celu pokrzywdzenia wierzycieli. Stwierdzono, że przepis art. 128 ust. 2 p.u.n. swym zakresem obejmuje wszystkie odpłatne czynności prawne upadłego dokonane w określonym w nim terminie z jedną z wymienionych w nim osób. Inne okoliczności są bez znaczenia. Przede wszystkim odnosi się do umów tzw. zewnętrznych dokonywanych z osobami pozostającymi w stosunku "bliskości" ze spółką.

Podniesiono, że nie zostały spełnione przesłanki wystąpienia z powództwem o ustalenie bezskuteczności czynności prawnej i ustalenia bezskuteczności czynności prawnej w wyroku w trybie art. 189 k.p.c.

Podkreślono, że w procesie o ustalenie powód musi udowodnić, że ma interes prawny w wytoczeniu powództwa przeciwko konkretnemu pozwanemu, a sam skutek jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego zapewni powodowi ochronę jego praw przez definitywne zakończenie istniejącego między tymi stronami sporu lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu w przyszłości takiego sporu. Powództwo o ustalenie musi stanowić jedyny środek ochrony zagrożonej lub naruszonej sfery prawnej powoda.

Wskazano, że wytoczenie powództwa o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne z mocy prawa (art. 128 p.u.n.) jest co do zasady niedopuszczalne, jeżeli w konkretnej sytuacji można wytoczyć powództwo o świadczenie.

Przyjęto, że skoro czynność prawna jest bezskuteczna z mocy samego prawa, a powód domaga się świadczenia nie ma podstaw do ustalania bezskuteczności czynności prawnej

w trybie art. 189 k.p.c. Stwierdzono, że ustalenie, iż czynność prawna jest bezskuteczna z mocy samego prawa jest przesłanką do żądania świadczenia. Zaznaczono, że skoro powód żąda zasądzenia od pozwanej kwoty 2 906 960 zł na skutek uznania bezskuteczności z mocy prawa czynności prawnej to nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia bezskuteczności tej czynności.

Zaznaczono, że w myśl art. 134 ust. 1 p.u.n. w brzmieniu sprzed 1 stycznia 2016 r. jeżeli czynność prawna upadłego jest bezskuteczna z mocy prawa lub uznana została za bezskuteczną, to co wskutek tej czynności ubyło z majątku upadłego lub do niego nie weszło, podlega przekazaniu do masy upadłości, a gdy przekazanie w naturze jest niemożliwe, do masy upadłości powinna być wpłacona równowartość w pieniądzu.

Uznano, że czynność prawna polegająca na objęciu akcji serii (...) wyemitowanych przez pozwaną, a następnie na potrąceniu wzajemnych wierzytelności jest bezskuteczna z mocy samego prawa, dlatego też na podstawie powołanego przepisu to, co wskutek tej czynności ubyło – a więc wierzytelność upadłej spółki na kwotę 2 906 960 zł – podlega przekazaniu do masy upadłości.

Podkreślono, że wytaczając powództwo o ustalenie powód wytoczył jednocześnie powództwo o świadczenie polegające na zasądzeniu od pozwanej na rzecz powoda kwoty 2 906 960 wraz z odsetkami od dnia wniesienia pozwu.

Przyjęto, że powód wykazał bezskuteczność czynności prawnej swojego poprzednika wobec masy upadłości oraz wysokość świadczenia, o które masa upadłości została uszczuplona, a nadto przesłanki wynikające z art. 134 p.u.n.

Żądanie pozwu w pozostałej części tj. co do kwoty 5.000,00 zł zostało oddalone gdyż wierzytelność upadłej w stosunku do pozwanej spółki stanowiła kwota 2.901.960,00 zł.

Jako podstawę rozstrzygnięcia powołano art. 134 p.u.n. w związku z art. 128 p.u.n. oraz art.481 k.c.

Powództwo o ustalenie bezskuteczności w stosunku do masy upadłości (...) zostało oddalone na podstawie art. 128 p.u.n. Oddalono również powództwo o uznanie tej czynności za bezskuteczną na podstawie art. 131 p.u.n. w zw. z art. 527 k.c. Podkreślono, że bezskuteczność czynności prawnej w rozpoznawanej sprawie wynika z mocy samego prawa.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. obciążając obowiązkiem ich poniesienia pozwaną wskazując, że powód uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania.

Zgodnie z treścią art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach w sprawach cywilnych kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku powódka uiścić obciążono przeciwnika.

Apelację od tego wyroku wniosła pozwana zaskarżając go w części, tj. co do pkt I, III, IV i podniosła następujące zarzuty:

I .naruszenie przepisu postępowania mające wpływ na wynik sprawy, a to:

1. art. 321 k.p.c. poprzez wydanie wyroku co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem - powód wskazywał, że czynność prawna winna być uznana za bezskuteczną wobec masy upadłościowej w oparciu o art. 128 ust. 1 w zw. z art. 128 ust. 3 prawa upadłościowego - sąd natomiast wyrok swój oparł na bezskuteczności wynikającej z art. 128 ust.1 w zw. z art. 128 ust. 2 prawa upadłościowego;

2. art. 328 § 2 k.p.c. - wobec niewskazania w uzasadnieniu wyroku w oparciu o jakie dowody i podstawy prawne sąd uznał, że między spółkami istniał stosunek powiązania;

3. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i uznanie, że: - załączone przez powoda dokumenty świadczą o istnieniu między spółkami powiązania na podstawie art. 4§ 1 pkt 5 kodeksu spółek handlowych;

- spółka (...) (...) S.A. była spółką matką w stosunku do pozwanej, podczas gdy

z przedstawionych dokumentów wynika, że między spółkami nie istniał stosunek zależności, bowiem akcjonariuszem pozwanej był (...) Fundusz (...), podczas gdy fundusz nie może zostać uznany za podmiot zależny, a (...) S.A. posiadała jedynie nieznaczną część akcji w spółce (...) S.A., która nie pozwala jej na kontrolowanie spółki, oraz na przyjęciu, że spółki te były ze sobą powiązane;

- niewiarygodne są zeznania świadka M. G., w zakresie w jakim wskazywał on na brak świadomości pozwanej spółki o niewypłacalności spółki (...) (...) S.A. w chwili zawierania porozumienia z dnia 23 grudnia 2013 r.;

4. naruszenie art. 4 § 4 Ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych - poprzez uznanie, że między spółką (...) (...) S.A. a pozwaną istniał stosunek powiązania, podczas gdy pozwana kontrolowana była przez Fundusz (...), który jak wynika z powołanego przepisu nie jest podmiotem zależnym od towarzystwa, spółki zarządzającej ani od osoby posiadającej bezpośrednio lub pośrednio większość głosów w radzie inwestorów, zgromadzeniu inwestorów lub zgromadzeniu uczestników,

5. naruszenie art. 4 § 1 pkt 5 kodeksu spółek handlowych - poprzez uznanie, że Fundusz (...) należy do kręgu podmiotów wskazanych w powołanym przepisie;

Wskazując na powyższe zarzuty pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu. **ewentualnie** o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Ponadto wniosła o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o oddalenie apelacji w całości i o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego.

Wnoszę również o dopuszczenie dowodu ze Statutu (...) Funduszu (...) w brzmieniu obowiązującym na dzień 23 grudnia 2013 r. na okoliczność istnienia stosunku powiązania między (...) S.A. a pozwaną.

Na rozprawie przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w dniu 26 października 2018r. prokurent pozwanej spółki nie kwestionował treści statutu dołączonego do odpowiedzi na apelację. Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe i dopuścił dowód z kserokopii Statutu (...) Funduszu (...) na okoliczność jego treści.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje.

Apelacja pozwanej nie jest zasadna i dlatego nie mogła odnieść skutku.

Ustalenia faktyczne poczynione w sprawie Sąd Apelacyjny podziela, uzupełniając je o okoliczności wynikające z przeprowadzonego w postępowaniu apelacyjnym dowodu ze Statutu (...) 29 Funduszu (...).

Na podstawie tego dowodu ustalono, że zgodnie z treścią art. 8 tegoż Statutu, określającego uprawnienia Zgromadzenia Inwestorów Zgromadzenie Inwestorów wyraża m.in. zgodę na sposób wykonywania przez Fundusz prawa głosu z udziałów spółek z ograniczoną odpowiedzialnością/papierów wartościowych nabytych w ramach Podstawowego Portfela Inwestycyjnego(art.8 pkt j. Statutu).

Podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 321 k.p.c. nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny wskazuje, że w postępowaniu cywilnym sąd orzeka w ramach podstawy faktycznej określonej przez powoda (art. 187 § 1 k.p.c.), to do sądu należy prawidłowe zastosowanie prawa materialnego. Oznacza to, że zadaniem powoda w procesie jest udowodnienie okoliczności faktycznych, z których wywodzi roszczenie zaś rolą sądu jest zastosowanie prawidłowej kwalifikacji prawnej odnoszącej się do ustalonych okoliczności faktycznych. Powód nie jest zobowiązany do wskazywania podstawy faktycznej swojego roszczenia, a jeżeli nawet to uczyni to sąd nie jest tym wskazaniem związany. Określając wymagania pozwu art. 187 k.p.c. nie wymienia wśród jego warunków

obligatoryjnych przytoczenia podstawy prawnej określonego w pozwie żądania (art. 187 § 1). Także pośród warunków fakultatywnych, które powód może zamieścić w pozwie art. 187 § 2 nie wymienia wskazania przepisów prawa materialnego mających stanowić podstawę prawną orzeczenia.

W myśl rzymskiej zasady *da mihi factum dabo tibi ius*, ustalenie podstawy prawnej merytorycznego rozstrzygnięcia pozostaje w wyłącznej dyspozycji sądu orzekającego (art. 328 § 2), który ocenia, jakie znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy mają fakty przytoczone

i wykazane przez powoda. Ich znaczenie podlega ocenie w świetle sformułowania i wykładni właściwej normy prawnej, która w rozpoznawanej sprawie ma być zastosowana.

W modelu sądowego stosowania prawa W. Siedlecki (Zasady wyrokowania w procesie cywilnym, Warszawa 1957, s. 279) wyodrębnił poszczególne jego etapy:

- a) ustalenie stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy,
- b) wybór odpowiedniej normy prawnej, której hipoteza odpowiada w jej istotnych elementach ustalonemu stanowi faktycznemu sprawy,
- c) ustalenie treści wybranej normy prawnej,
- d) podciągnięcie ustalonego stanu faktycznego pod wybraną normę prawną o ustalonej już treści,
- e) określenie zakresu skutków prawnych tej normy co do danego wypadku.

Z powyższego wynika, że stan faktyczny sprawy jest ustalany pod kątem ewentualnego zastosowania bądź wykluczenia określonych, w tym ewentualnie wskazanych przez powoda przepisów prawa materialnego. Nie można negocjować, że to prawo materialne wyznacza zakres koniecznych ustaleń faktycznych czynionych w toku postępowania i ma rozstrzygające znaczenie dla oceny, czy twierdzone bądź ustalone fakty mają istotne znaczenie. W wyroku z dnia 23 lutego 1999 r., I CKN 252/98, OSNC 1999, nr 9, poz. 152, Sąd Najwyższy wyraził zapatrywanie stwierdzające, że wskazanie przez powoda przepisów prawa materialnego, mających stanowić podstawę prawną orzeczenia, jakkolwiek niewymagalne, nie pozostaje bez znaczenia dla przebiegu i wyniku sprawy, albowiem pośrednio określa także okoliczności faktyczne uzasadniające żądanie pozwu. Jednak to wyłącznie sąd, a nie strony, określa, jakiemu przepisowi prawnemu należy podporządkować żądanie pozwu wynikające z przytoczonej podstawy faktycznej. (por. T.Żyżnowski, Komentarz do art.187 k.p.c., LEX)

Skoro kwalifikacja materialnoprawna okoliczności faktycznych przytoczonych dla uzasadnienia zgłoszonego w pozwie żądania należy do sądu, to zastosowanie w rozpoznawanej sprawie innego przepisu prawa materialnego niż wskazywał powód – w ramach określonej przez powoda podstawy faktycznej - nie oznacza wyjścia ponad żądanie pozwu.

Zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. – wskazujący na brak podania w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku na podstawie jakich dowodów i podstaw prawnych ustalono, że między spółkami istniał stosunek powiązania – nie mógł odnieść skutku.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może być uzasadniony tylko w tych wyjątkowych wypadkach, gdy uzasadnienie wyroku nie zawiera wszystkich wymaganych elementów lub zawiera tak kardynalne braki, że niemożliwe jest dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia, co uniemożliwia przeprowadzenie kontroli w toku instancji. Tylko bowiem wówczas stwierdzone wady mogą mieć wpływ na wynik sprawy. Ponieważ postępowanie przed sądem apelacyjnym jest dalszym ciągiem merytorycznego rozpoznania sprawy (art. 382 k.p.c.), to sąd ten dokonuje samodzielnej oceny wyników postępowania dowodowego przeprowadzonego przez sąd pierwszej instancji i może poczynić własne ustalenia faktyczne (por. wyrok SN z dnia 8 marca 2018 r., II UK 80/17).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe i wskazał na własne ustalenia faktyczne wyjaśniające przyczyny uznania, że między spółkami istniał stosunek powiązania.

Zawarty w apelacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie jest trafny.

Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art.233§1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (por. wyrok SN z dnia 18 kwietnia 2009r. ,II PK 261/08).

Zdaniem strony skarżącej przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów miało doprowadzić do błędnego uznania, że załączone przez powoda dokumenty świadczą o istnieniu między spółkami powiązania na podstawie art. 4§ 1 pkt 5 kodeksu spółek handlowych, że spółka (...) (...) S.A. była spółką matką w stosunku do pozwanej. Twierdzenia te stanowią jedynie polemikę z prawidłowymi ustaleniami sądu pierwszej instancji.

Sąd okręgowy zasadnie stwierdził, że zgodnie z danymi za rok 2013, biorąc pod uwagę procent posiadanych udziałów lub głosów oraz stopień udziału w zarządzaniu, upadła spółka posiadała 10,35% udziału bezpośredniego oraz 89,65% udziału pośredniego

w pozwanej spółce. Na tej podstawie przyjęto, że (...) dysponuje sposobem pośredni (poprzez posiadanie wszystkich certyfikatów inwestycyjnych (...)) głosami na walnym zgromadzeniu wspólników (...). Okoliczność ta dodatkowo została wykazana stosownym dokumentem w toku postępowania apelacyjnego. Z treści Statutu (...) Funduszu (...) wynika, że Organami Funduszu są Towarzystwo, Rada Inwestorów(art.3 Statutu) oraz Zgromadzenie Inwestorów. Każdy certyfikat daje prawo do jednego głosu na Zgromadzeniu Inwestorów (art.6 ust.3 Statutu). Skoro zatem (...) SA posiadał wszystkie certyfikaty w Funduszu to dysponowała także wszystkimi głosami na Zgromadzeniu Inwestorów. Stosownie do brzmienia art.

8 Statutu, określającego uprawnienia Zgromadzenia Inwestorów - Zgromadzenie Inwestorów wyraża zgodę na sposób wykonywania przez Fundusz prawa głosu z udziałów spółek z ograniczoną odpowiedzialnością/papierów wartościowych nabytych w ramach Podstawowego Portfela Inwestycyjnego.(art.8 pkt j. Statutu).

Oznacza to, że prawidłowo przyjęto iż (...) S.A. była spółką dominującą wobec pozwanej w związku z dysponowaniem w sposób pośredni większością głosów na walnym zgromadzeniu. (art. 4 par. 1 pkt 4 k.s.h.).

Z przyczyn podanych wyżej nie mógł zatem odnieść skutku zarzut naruszenia art. 4 § 1 pkt 5 k.s.h. oraz art. 4 § 4 Ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych bowiem zostało wykazane, że między spółką (...) (...) S.A. a pozwaną istniał stosunek powiązania.

Mając to wszystko na uwadze, apelacja pozwanej, jako pozbawiona uzasadnionych podstaw prawnych nie mogła odnieść skutku.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono jak na wstępie

O kosztach postępowania apelacyjnego postanowiono zgodnie z brzemieniem art.98 k.p.c. w związku z art.108§1 k.p.c., stosownie do zasady finansowej odpowiedzialności stron za wynik procesu. Wysokość stawki opłaty za czynności profesjonalnego pełnomocnika określono na podstawie §2 pkt.8 w związku z §10 ust.1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015r. poz. 1804 ze zm.) - w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia apelacji w rozpoznawanej sprawie.

SSA Olga Gornowicz-Owczarek SSA Aleksandra Janas SSA Irena Piotrowska